

ESKULAP

WIĘTOKRZYSKI

ISSN 1233-3972
NR 1 – 2 (332-333)
STYCZEŃ – LUTY 2020

Antyszczepionkowcy, znachorzy i dr Internet

Pojawiają się jak przysłowiowe grzyby po deszczu. Wykorzystując chorobę i ludzkie nieszczęście są w stanie świadomie bądź z głupoty doprowadzić nawet do śmierci. Dlaczego? Dla pieniędzy? Wątpliwej sławy? Większej liczby like'ów czy subskrybentów na portalach internetowych?

Czytaj na stronach 10-11

BEZPŁATNY BIULETYN INFORMACYJNY ŚWIĘTOKRZYSKIEJ IZBY LEKARSKIEJ W KIELCACH

W NUMERZE

Wszczepili sztuczny zwieracz cewki moczowej

Lekarze specjaliści z Kliniki Urologii Świętokrzyskiego Centrum Onkologii jako pierwsi w województwie świętokrzyskim wszczepili sztuczne zwieracze cewki moczowej. Zabiegi są refundowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Sztuczny zwieracz cewki moczowej jest urządzeniem skonstruowanym z myślą o pacjentach cierpiących na wysiłkowe nietrzymanie moczu w stopniu znacznym.

Czytaj na stronie 4

Znoszą limity na wizyty do neurologa, endokrynologa, ortopedy i kardiologa

Od 1 marca tego roku zostaną zniesione limity na porady pierwszorazowe w czterech specjalnościach: neurologii, ortopedii, endokrynologii i kardiologii.

Ministerstwo Zdrowia zapowiedziało także wzrost wyceny tych świadczeń o prawie 30 procent.

Czytaj na stronie 8

Jak postępować z pacjentem, u którego podejrzewamy zarażenie koronawirusem?

Minister Zdrowia wydał procedurę postępowania z osobami podejrzanymi o zakażenie Koronawirusem. Wskazał także cztery ośrodki w województwie świętokrzyskim, do których należy kierować takich pacjentów.

Czytaj na stronie 11

Witam serdecznie

W sejmie rozpoczęły się prace nad nowelizacją ustawy o zawodzie lekarza i lekarza dentystry. Udało się przekonać parlamentarzystów do powołania podkomisji, która zajmie się ustawą. Jest kilka punktów w nowelizacji z którymi trudno się zgodzić. Niepokoją zmiany umożliwiające lekarzom specjalistom spoza Unii podjęcie pracy bez nostryfikacji. Pamiętać należy, że nie wszędzie na świecie istnieje takie samo pojęcie lekarza specjalisty. Braki kadrowe nie są wystarczającym powodem narażania zdrowia i życia pacjentów. Od 20 lat środowisko medyczne mówi o brakach, które będą się pogłębiały. Zamiast rozwiązań systemowych znowu oferuje się Nam protezę. W Polsce jest na szczęście jeszcze

masa młodych ludzi, którzy chcą być lekarzami. Trzeba tylko im dać taką możliwość.

Parlament przekazał prawie 2 mld złotych na telewizję publiczną. Pojawił się pomysł, aby te pieniądze dać na onkologię. Nie znalazł on jednak poparcia partii rządzącej. Szkoda. Co prawda zgłaszający pomysł zapomnieli o tym, że mogli sami dać pieniądze na Zdrowie jak rządzą, ale i tak dobrze, bo pomysłeli o pacjentach.

Minister zdrowia zapewnił w telewizji, że jesteśmy przygotowani na koronawirusa z Chin. Podano jednak ciekawą informację. W całej Polsce jest 60 kapsuł transportowych. Nie wystarczy nawet na jeden samolot. Przypadek Włoch pokazuje dynamikę zakażeń. Żle zadziałał jeden mały szpital i mamy 200 zarażonych. Tu trzeba mieć wszystko przygotowane i przeciwzione. Modele komputerowe tego nie zastąpią.

W mediach publicznych raz za razem pojawiają się informacje o zwiększonych wydatkach na Zdrowie. Ciągłe mamy porównania z okresem poprzednich rządów. Statystyka to taka dziedzina, która może wszystko uzasadnić. Trzeba tylko wiedzieć jak ją przedstawić. Bo skoro jest tak dobrze to czemu jest tak źle. To, że kiedyś osiągniemy 6 procent na zdrowie nie znaczy końca problemów. My będziemy mieli 6%, a świat cywilizowany 15%. Nikt nie stoi w miejscu. Nadal jesteśmy na szarym końcu pod względem opieki zdrowotnej. Samorząd lekarski od lat wskazuje kierunek dobrych zmian, niestety kolejni rządzący „wiedzą lepiej” i wychodzi jak zwykle. Bierzmy przykład z krajów, które sobie poradziły, a nie z tych co sobie ciągle radzą i radzą i...

Paweł Barucha

**Prezes Okręgowej Rady Lekarskiej
Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej**

INFORMATOR TELEADRESOWY

BIURO ŚWIĘTOKRZYSKIEJ IZBY LEKARSKIEJ:

al. ks. J. Popiełuszki 43, 25-155 Kielce, tel. 41-362-13-81, www.sil.apsnet.pl, e-mail: sekretariat@sil.apsnet.pl, konto nr 29 1240 4416 1111 0000 4965 4095.

Dyrektor biura: mgr Anna Zysk-Litwin, pn.-pt. w godz. 8-16, tel. 41-362-06-29.

Radca prawny: mgr Mariusz Łaba, udziela porad prawnych dla lekarzy w zakresie wykonywania zawodu lekarza w pn.-wt. godz. 14.15-16.00, czw. godz. 10.45-15.15.

Biuro rzecznika odpowiedzialności zawodowej: mgr Tomasz Bokwa, wt., cz. godz. 8-16, tel. 41-368-75-67

Biuro Sądu Lekarskiego: mgr Anna Tkaczyk, pn.-pt. godz. 8-16. tel. 41-362-13-81 wew. 19.

Księgowość: Lucyna Papis - główna księgowa, mgr Jadwiga Zielińska - księgowa tel. 41-362-13-81 wew.14, fax 41-362-15-00.

Rejestr lekarzy: mgr Anita Dubiel - praktyki lekarskie - 41-362-13-81, wew. 15, mgr Beata Kuprian - prawa wykonywania zawodu, tel 41-362-13-81, wew. 22 oraz 41-362-15-40.

Prezes Okręgowej Rady Lekarskiej: lek. dent. Paweł Barucha, tel. 41-362-06-29.

Rzecznik Praw Lekarza: dr Urszula Chonin, dyżuruje w poniedziałki w godz. 14-16, tel. 661-313-309, u.chonin@interia.pl.

Pełnomocnik do spraw zdrowia lekarzy i lekarzy dentystry: dr Włodzimierz Gajewski, tel. 604-639-805, e-mail: w.t.gajewski@op.pl. Ewentualne spotkania pon. w godz. 12-14.

Eskulap Świętokrzyski

Wydawca:

Świętokrzyska Izba Lekarska w Kielcach al. ks. J. Popiełuszki 43, 25-155 Kielce

Redaguje kolegium w składzie:

Artur Pedryc - redaktor naczelny, Jadwiga Zielińska - sekretarz redakcji oraz: Urszula Chonin, Barbara Kocela, Grażyna Sławeta, Włodzimierz Gajewski, Janusz Wiśniewski, Mieczysław Gałęzia, Paweł Barucha, Adam Wróbel.

Szata graficzna, skład i druk:

ART-SERWIS, ul. Modrzewiowa 14, 26-001 Masłów, tel. 513-01-04-04

www.artserwis.info

Nakład: 4300 egz.

Okręgowy Zjazd Lekarzy ŚIL odbędzie się 28 marca

XXXIX Okręgowy Zjazd Lekarzy Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej odbędzie się 28 marca 2020 roku o godzinie 9.

Obrady odbywać się będą w sali konferencyjnej CASTOR przy ul. Krakowskiej 62 w Kielcach.

Delegaci wysłuchają sprawozdań z działalności organów naszego samorządu oraz będą głosować nad uchwałą w sprawie udzielenia absolutorium Okręgowej Radzie Lekarskiej.

Ważnym punktem obrad będzie debata nad tegorocznym budżetem Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej.

Stałym punktem zjazdu jest dyskusja nad nowymi problemami, z którymi muszą się zmagać lekarze.

Zakończenie obrad zaplanowano na godzinę 13.

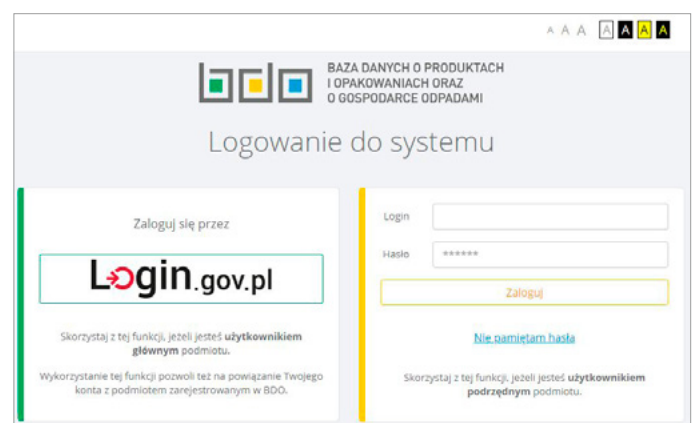
UWAGA - zmiana przepisów o odpadach. Co zrobić w przypadku awarii systemu?

Ustawą z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw uregulowany został tryb i formy sporządzania dokumentów ewidencji odpadów w przypadku awarii systemu teleinformatycznego, w którym prowadzona jest Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO).

Ponadto ustawa wydłuża możliwość składania dokumentów ewidencji odpadów w formie papierowej do dnia 30 czerwca 2020 roku.

Powyższa nowelizacja ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2019 r. poz. 701, z późn. zm.) wprowadza wyjątek od zasady sporządzania dokumentów ewidencji odpadów w formie elektronicznej, za pośrednictwem indywidualnego konta w BDO – w przypadku awarii systemu teleinformatycznego. Dokumenty będą sporządzane w formie papierowej lub elektronicznej poza BDO.

W tej sytuacji w przypadku zastosowania formy papierowej, przekazujący odpady będzie sporządzał kartę przekazania odpadów lub kartę przekazania odpadów komunalnych w odpowiedniej liczbie egzemplarzy dla każdego z posiadaczy odpadów – przekazującego odpady, każdego transportującego odpady oraz przejmującego odpady. Natomiast administrator BDO będzie zobowiązany zamieścić komunikat o czasie trwania awarii na swojej stronie Biuletynu Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej rejestru umożliwiającej dostęp do indywidualnego konta w BDO,

o ile będzie to technicznie możliwe.

Nowelizacja nakłada obowiązek wprowadzenia informacji zawartych w papierowych lub elektronicznych prowadzonych poza BDO do Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami niezwłocznie po ustaniu awarii, nie później jednak niż w terminie 30 dni od dnia jej usunięcia. Naruszenie tego obowiązku będzie stanowiło wykroczenie zagrożone karą grzywny.

Powyższa nowelizacja została opublikowana w Dz. U. z 2020 r. poz. 150 i weszła w życie z dniem 31 stycznia 2020 roku.

Wszczepili sztuczny zwieracz cewki moczowej

Lekarze specjaliści z Kliniki Urologii Świętokrzyskiego Centrum Onkologii jako pierwsi w województwie świętokrzyskim wszczepili sztuczne zwieracze cewki moczowej. Zabiegi są refundowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Sztuczny zwieracz cewki moczowej jest urządzeniem skonstruowanym z myślą o pacjentach cierpiących na wysiłkowe nietrzymanie moczu w stopniu znacznym. Uciążliwa dysfunkcja może pojawić się jako skutek uboczny leczenia nowotworu złośliwego prostaty (po wykonaniu radykalnej prostatektomii lub innych zabiegów w okolicy zwieracza cewki moczowej), a także po radioterapii bądź po innym leczeniu agresywnym w obrębie miednicy.

- Około 70-90 procent pacjentów po radykalnej prostatektomii odzyskuje pełną zdolność trzymania moczu po upływie roku od zabiegu. Problem dotyczy 10-30 procent chorych, którym nie udaje się przywrócić sprawności, pomimo leczenia i rehabilitacji. Ci pacjenci muszą zabezpieczać się pieluchomajtkami, często rezygnują z pracy, wycofują się z życia społecznego. Implantacja sztucznego zwieracza cewki moczowej znacznie poprawia ich komfort życia - wyjaśnia dr n. med. Jarosław Jaskulski, specjalista urologii FEBU, kierownik Kliniki Urologii Świętokrzyskiego Centrum Onkologii.

JAK DZIAŁA

SZTUCZNY ZWIERACZ

Sztuczny zwieracz cewki moczowej to system hydrauliczny składający się z opaski uciskowej z balonikiem, który napełnia się roztworem soli fizjologicznej podczas zamykania cewki oraz z pomp-

Mateusz Obarzanowski i Jarosław Jaskulski – kierownik Kliniki Urologii, którzy wykonują zabiegi implantacji sztucznego zwieracza cewki moczowej.

ki (również z balonikiem). Urządzenie jest wszczepiane operacyjnie metodą klasyczną. Zbiornik z solą fizjologiczną jest instalowany najczęściej w mosznie (swobodnie mieści się obok jądra pacjenta), pozostała część mechanizmu jest umieszczana przed spojeniem łonowym. W trzeciej dobie po operacji pacjent wychodzi ze szpitala.

Aktywacja systemu hydraulicznego następuje po około 6 tygodniach, po pełnym wygojeniu tkanek wokół zwieracza, skontrolowaniu ułożenia i szczelności urządzenia oraz po przeszkoleniu pacjenta w zakresie obsługi sztucznego zwieracza.

- Urządzenie wspomaga naturalny zwieracz i chroni przed niekontrolowanym wyciekaniem moczu. Pacjent musi nauczyć się, jak długo może utrzymać mocz, żeby ciśnienie w pęcherzu nie przełamało oporu urządzenia. Pacjent normalnie odczuwa parcie na ściany pęcherza i sam decyduje, kiedy chce oddać mocz uciskając balonik pompki umieszczonej w mosznie. Wówczas system hydrauliczny odciąga płyn z opaski uciskowej, pacjent może zwolnić cewkę moczową i oddać mocz. Po 2-3 minutach opaska uciskowa na cewce moczowej na powrót się napełnia roztworem soli i zwieracz samoistnie się zamyka – tłumaczy dr Jarosław Jaskulski. Oddawanie moczu w nocy zależy od indywidualnych potrzeb chorego.

KTO MOŻE SKORZYSTAĆ Z TEJ METODY LECZENIA

Przeciwwskazaniem do zabiegu są duże zmiany zwyrodnieniowe dłoni, uszkodzenia układu neurologicznego, ponieważ pacjenci muszą opanować obsługę sztucznego zwieracza swoimi dłońmi, a powtarzające się nieopróżnianie pęcherza moczowego i długotrwałe zaleganie moczu grozi niewydolnością nerek. Pacjent musi być również sprawny intelektualnie, aby przestrzegać zaleceń lekarza. Osoby kwalifikowane do zabiegu najpierw przez rok korzystają z rehabilitacji, ponieważ u dużej części mężczyzn po prostatektomii trzymanie moczu powraca samoistnie. U części pozostaje niewielka dysfunkcja, którą można zabezpieczyć wkładką urologiczną chłonną (1-2 wkładki zużywane w ciągu doby) – bez konieczności implantowania sztucznego urządzenia. Pacjenci, u których pomimo rehabilitacji nie powróci trzymanie moczu i stale wymagają zabezpieczenia pieluchomajtkami, są kierowani do zabiegu.

ZABIEGI TYLKO W KILKU OŚRODKACH W POLSCE

W Polsce tylko kilka ośrodków urologicznych implantuje sztuczne zwieracze cewki moczowej. Klinika Urologii ŚCO jest pierwszym ośrodkiem w województwie świętokrzyskim oferującym tę metodę leczenia. Lekarze urologi posiadają certyfikaty niezbędne do wykonywania

tych zabiegów i spełniają wymagania NFZ. Pacjenci są w ŚCO standardowo wyposażeni w systemy mechaniczne jednoelementowe z możliwością regulowania szczelności. Żywotność urządzenia jest przewidziana na 10 lat, choć są na świecie pacjenci, którzy funkcjonują z nim dłużej, bez konieczności wymiany. Sztuczny zwieracz tego typu kosztuje ponad 20 tys. zł, cała procedura jest dla pacjenta bezpłatna (refundacja NFZ). Do tej pory w sztuczny zwieracz cewki moczowej wyposażono w ŚCO kilku pacjentów i są przygotowani kolejni. - Ponieważ mamy dobre wyniki leczenia operacyjnego raka prostaty, u znacznej części chorych operowanych w naszym ośrodku powraca naturalne trzymanie moczu. Jednak osób wymagających leczenia z wykorzystaniem sztucznego zwieracza cewki moczowej będzie przybywać, ponieważ coraz więcej ośrodków zaczyna wykonywać radykalne prostatektomie. Najbardziej zdesperowani są młodzi ludzie, którzy chcą żyć, wrócić do pracy i normalnie funkcjonować. Jesteśmy otwarci także dla pacjentów spoza regionu świętokrzyskiego – dodaje kierownik Kliniki Urologii ŚCO.

Rocznie w Polsce notuje się ponad 14,5 tys. zachorowań na raka prostaty. W województwie świętokrzyskim w 2016 r. na ten nowotwór zachorowało 682 mężczyzn.

/10/

Łączą siły, aby walczyć z rakiem

Naukowcy z kieleckiego uniwersytetu i lekarze ze Świętokrzyskiego Centrum Onkologii będą prowadzić wspólne badania nad nowotworami. Dyrektorzy obu placówek podpisali w lutym porozumienie w tej sprawie.

11 lutego umowę o współpracy między instytucjami podpisali prof. dr hab. Jacek Semaniak, rektor UJK i prof. dr hab. n. med. Stanisław Góźdz, dyrektor ŚCO.

Porozumienie umożliwi aplikowanie o krajowe i europejskie środki finansowe na wspólne prowadzenie podstawowych i klinicznych badań naukowych w obszarze genetyki nowotworów. W dalszej perspektywie przewiduje się komercjalizację uzyskanych wyników i nawiązanie współpracy z koncernami farmaceutycznymi. Współpraca otwiera też nowe możliwości kształcenia studentów, zwłaszcza w ramach nowo utworzonej na Uniwersytecie Szkoły Doktorskiej.

Nad innowacyjnymi rozwiązaniami dotyczącymi medycyny onkologicznej będzie pracował kilkunastoosobowy zespół, w skład którego wchodzi specjalista Zakładu Diagnostyki Molekularnej ŚCO i Zakładu Biologii Medycznej Instytutu Biologii UJK.

– W diagnostyce i leczeniu nasza onkologia wkracza już na poziom molekularny, na poziom genu. W Polsce obserwujemy taką tendencję, że powstaje wiele laboratoriów, ale brakuje współpracy. Tymczasem postęp dzisiejszej medycyny bierze się tylko ze ścisłej współpracy z naukami

podstawowymi, takimi jak chemia, biologia, fizyka czy biochemia. Bez tego doszlibyśmy do ściany. Nasza współpraca z Instytutem Biologii, który ma olbrzymie zasoby ludzkie, wielkie doświadczenie, nowoczesną aparaturę, daje niesamowity potencjał możliwości diagnostycznych i terapeutycznych dla każdego naszego pacjenta – mówi prof. dr. hab. n. med. Stanisław Góźdz.

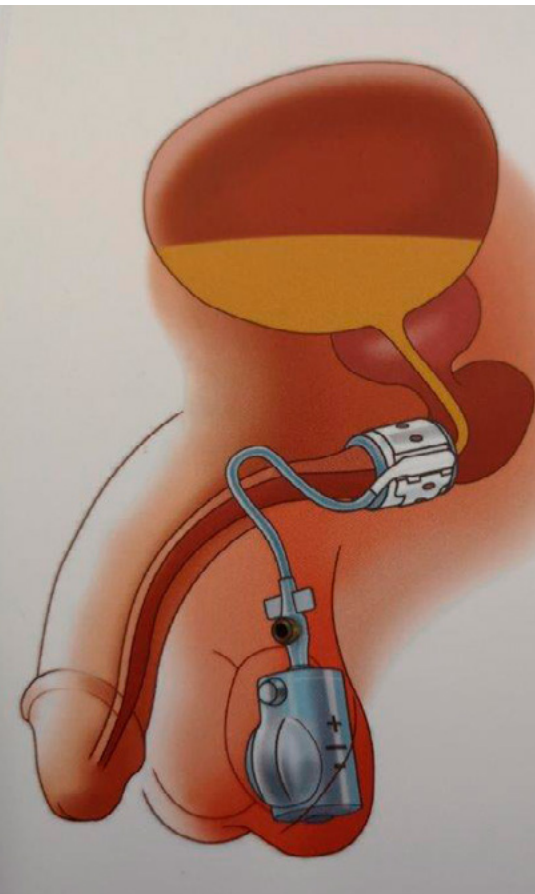
Jak podkreśla dr hab. Michał Arabski, prof. UJK, prorektor ds. nauki UJK, uczelnia realizuje badania, które dzisiaj coraz częściej mają przełożenie praktyczne.

– Najwyższy czas, aby pewne rozwiązania, które stanowiły wyłącznie temat różnych opracowań naukowych zastosować również w leczeniu praktycznym. Bazując na infrastrukturze i doświadczeniach obu ośrodków mamy możliwość pracy nad konkretnymi rozwiązaniami, które mogą się w przyszłości przełożyć na konkretne terapie i testy diagnostyczne – mówi.

Według prognoz w 2030 roku co drugi mężczyzna i co trzecia kobieta w Polsce będą chorować na nowotwór.

Walka z rakiem to jedno z kluczowych zadań współczesnej medycyny.

źródło: www.UJK.edu.pl

Schemat działania sztucznego zwieracza cewki moczowej.

Współczesne metody stabilizacji uzupełnień protetycznych bezżuchwy protezami ruchomymi

Agnieszka Siuta

Absolwentka Collegium Medicum UJ w 2014 roku na kierunku lekarsko-dentystycznym. W czasie studiów zaangażowana w działalność Koła Stomatologii Zachowawczej z Endodoncją. Współautorka pracy nt. Wykorzystania Mikrotomografii Komputerowej i Metody Elementów Skończonych w endodoncji. Pracuje w klinice Expertdent.

Ostatnie 20 lat jest okresem niezwyklego dynamizmu w rozwoju stomatologii. Wraz ze wzrostem dostępności i powszechności różnych metod leczenia rośnie także świadomość społeczeństwa w zakresie oferowanych przez lekarzy dentystów usług.

Równoległe, korzystną obserwacją jest znaczący spadek odsetka w populacji polskiej osób bezzębnych. Dla porównania, w roku 1994 wynosił on 35% [1], podczas gdy do roku 2015, w populacji ludzi w wieku 65-74 lat spadł ponad 6%, osiągając wartość 28,8% [2]. Aczkolwiek badania z 2015 potwierdziły również wcześniejsze obserwacje o większym odsetku bezzębnych kobiet i mieszkańców małych miast, różnice te z biegiem lat coraz bardziej się zacierają. Niestety, mimo tych czynników, jak również wzrostu wymagań estetycznych względem własnego uzębienia, bezzębie nadal stanowi w Polsce znaczny problem, a zanotowany w 2015 odsetek ludzi bezzębnych plasuje nas na przedostatniej w Europie pozycji [2].

Podstawową metodą protetyczną zaopatrzenia bezzębia jest wykonanie klasycznych osiadających akrylowych protez. W zależności od trudności warunków mogą być one wykonane w sposób tradycyjny bądź przy pomocy specjalnych systemów protetycznych (np. BPS – biofunkcjonalnego systemu protetycznego) [3, 4]. Niekiedy wykorzystuje się także materiały bardziej elastyczne, m.in. acetal.

Jakkolwiek adaptacja do protez całkowitych górnych przebiega na ogół zadowalająco, tak w przypadku żuchwy brak satysfakcji z użytkowania takiego uzupełnienia jest ponad dwukrotnie częstszy niż w szczęce [5]. Wg Mischa prawie 64% pacjentów odczuwa dyskomfort związany z noszeniem dolnej całkowitej protezy, a kolejne 16% nie korzysta z niej wcale. Wynika to bezpośrednio z braku dobrego czynnościowego przyssania, co zaś spowodowane jest najczęściej jednym lub grupą czynników z poniższych:

- małą resylencją tkanek miękkich,
- ruchomym bądź twardym dnem jamy ustnej,
- przerośniętym językiem,
- kserostomią,
- obniżonym tonusem mięśniowym,
- dysproporcją między wielkościami łuków szczęk i żuchwy [5].

Dzięki rozwojowi implantoprotetyki możliwe jest zaopatrzenie bezzębnej żuchwy w inny sposób:

- protezą stałą, opartą przynajmniej na 4-5 wszczepach śródkostnych,
- protezą OVD (overdenture), opartą na co najmniej 2 [6] wszczepach.

W związku z nierzadką koniecznością wykonania

przedprotetycznych zabiegów augmentacyjnych, koniecznością implantacji większej ilości wszczepów i budowie anatomicznej bezzębnej żuchwy (gdzie kanał żuchwy przebiegać może wysoko, tuż pod górną blaszką zbitą kości), uzupełnienia stałe są weń znacznie rzadziej wykonywane niż implantoprotezy ruchome.

W krajach niemieckojęzycznych odbudowa bezzębia w żuchwie protezą OVD osiągnęła charakter metody standardowej [7] i współcześnie tak powinna być postrzegana. Do zalet tychże należą:

- spowolnienie zaniku podłoża kostnego,
- duży komfort użytkowy,
- łatwiejsze niż w przypadku uzupełnień stałych przeprowadzanie zabiegów higienicznych,
- możliwość regulacji stopnia retencji protezy,
- możliwość zrównoważenia niekorzystnych warunków okluzyjnych,
- szerokie możliwości poprawy estetyki,
- możliwość rozszerzenia implantacji.

Protezy overdenture, w zależności od sposobu przenoszenia obciążenia na podłoże możemy podzielić na:

- osiadające (niepodparte) – takie, które opierają się wyłącznie na śluzówkowo-kostnym podłożu [ryc. 1] [5]
- częściowo podparte [ryc. 2] [5]
- nieosiadające (całkowicie podparte) [ryc. 3] [5]

Uzupełnienia te wykonywane są najczęściej z akrylu, zaś elementy precyzyjne włączane bądź wklejane w strukturę protezy, z metalu i tworzywa sztucznych.

Do zwiększenia retencji i stabilizacji protez wspartych na szczepach śródkostnych najczęściej wykorzystuje się następujące elementy:

- zaczepy kulowe (np. Rhein 83, Dalbo, VKS-Bredent),
- połączenia kładkowe (np. belka Doldera, Ackermann, Hadera),
- elementy zatraskowe (np. Locator®, CEKA Revax),
- zaczepy magnetyczne (np. Shinner magnet, Dyna),
- korony teleskopowe,
- zamki (np. rygle osiowe).

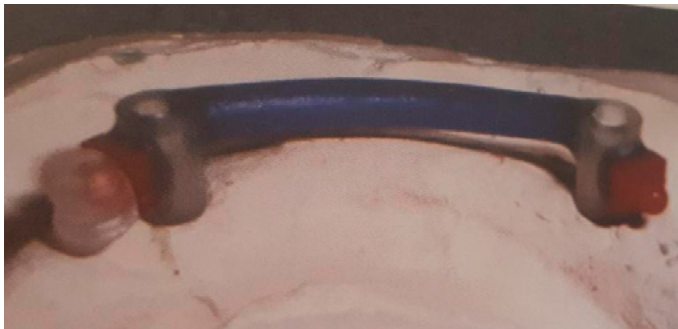
Do najbardziej popularnych w Polsce należą belki, zaczepy kulowe i zatraski typu Locator®, które optymalizują łatwość wykonawstwa z ceną i adaptacją u pacjentów. W celu lepszego zrozumienia ich zasady działania jako kontynuacja artykułu zostanie opublikowany przypadek pacjenta wraz z dokumentacją fotograficzną.

acji zębnej

Ryc. 1. Dwa filary na wszczepach śródkostnych z kulowymi za-
czepami.

Ryc. 2. Struktura belkowa zaopatrzona w kulowe elementy re-
tencyjne.

Ryc. 3. Metalowa struktura retencyjna.

- Banach J., Co z realizacją periodontologicznych celów zdrowia Światowej Organizacji Zdrowia do 2010 r. w Polsce? Dent. Med. Prob. 2002;39:9-12
- Konopka T., Dembowska E., Pietruska M., Dymalski P., Górską R. Stan przyzębia i wybrane wykładniki stanu jamy ustnej Polaków w wieku od 65 do 74 lat. Przegląd Epidemiologiczny 2015;69:643-7
- Majewski S., Współczesna protetyka stomatologiczna – podstawy teoretyczne i praktyka kliniczna. Edra Urban & Partner, Wrocław 2014
- Spiechowicz E., Protetyka stomatologiczna – podręcznik dla studentów stomatologii, PZWL, Warszawa 2010
- Koczorowski R. W., Geroprotetyka. Rekonstrukcje narządu życia u osób starszych, Med. Tour Press International, 2010
- Bruna E., Fabianelli A., Implantoprotetyka. Zalety. Przeciwwskazania. Rozwiązania praktyczne., Edra Urban & Partner, Wrocław 2017
- Koec B., Wagner W., Implantologia, Urban & Partner, Wrocław 2004

V Konferencja czasopisma FOLIA CARDIOLOGICA

Warszawa, 17–18 kwietnia 2020 roku

FOUR POINTS BY SHERATON

ul. Suwak 7B, 02-676 Warszawa, godz. 9

szczególności na: www.cardiologica.viamedica.pl/2037.5.2020.warszawa

PIĄTEK, 17 KWIETNIA 2020 ROKU

Otwarcie konferencji – *prof. Beata Wożakowska-Kapłon, prof. Krzysztof J. Filipiak, dr med. Iwona Gorczyca*

Wykład inauguracyjny Co zmieniło się w farmakoterapii sercowo-naczyniowej w Polsce w ostatnim dziesięcioleciu – *prof. Krzysztof J. Filipiak*

W oczekiwaniu na wytyczne ESC 2020... czego należy się spodziewać w dokumencie wytycznych? Prowadzący: *prof. Krzysztof Filipiak, prof. Małgorzata Lelonek*

Ozw-NSTEMI – *prof. Jarosław Kasprzak*

Migotanie przedsionków – *dr med. Błażej Michalski*

Kardiologia sportowa i aktywność fizyczna u chorych kardiologicznych – *prof. Artur Mamcarz*

Wrodzone wady serca u dorosłych – *prof. Ireneusz Haponiuk*

Przerwa kawowa

Prowadzący: *prof. Beata Wożakowska-Kapłon, prof. Artur Mamcarz*

Najnowsze wytyczne Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego, konsensusy i dokumenty eksperckie – co w nich najważniejsze?

Kardiodiabetologia – *prof. Krzysztof J. Filipiak*

Przewlekłe zespoły wieńcowe – *prof. Małgorzata Lelonek*

Dyslipidemia – *prof. Beata Wożakowska-Kapłon*

Częstoskurcze nadkomorowe – *dr med. Iwona Gorczyca*

Zatorowość płucna – *dr med. Marcin Welnicki*

Winner or loser? A może nie ma przegranych...? Prowadzący: *doc. Marcin Barylski, dr Marcin Welnicki*

Apiksaban, dabigatran, rivaroksaban – *doc. Marcin Barylski*

Klopidogrel, prasugrel, tikagrelor – *dr med. Daniel Śliż*

Empagliflozyna, dapagliflozyna, kanagliflozyna – *dr med. Marcin Welnicki*

Eplerenon, spironol – *dr med. Radosław Bartkowiak*

Alirokumab, ewolokumab – *dr n. med. Anna Płatek*

Podstawy kardiologii inwazyjnej dla lekarza praktyka – *prof. Jacek Legutko*

Zebranie Zarządu Sekcji Farmakoterapii Sercowo-Naczyniowej PTK

SOBOTA, 18 KWIETNIA 2020 ROKU

Spotkanie Rady Redakcyjnej czasopisma Folia Cardiologica

Warsztaty EKG – *prof. Krzysztof Szydło*

Warsztaty Holtera ABPM – *dr med. Iwona Gorczyca* (sesja interaktywna)

Warsztaty echokardiograficzne:

Niewydolność serca z zachowaną frakcją wyrzutową lewej komory – zasady oceny 2020

Stenoza i niedomykalność zastawek półksiężycowatych aorty – echokardiograficzne standardy oceny

Wady zastawkowe „krok po kroku” – ciekawe prezentacje echokardiograficzne. Dyskusja i podsumowanie – *dr med. Katarzyna Starzyk, dr med. Radosław Bartkowiak, dr Agnieszka Woronowicz*

Praktyka trudniejsza od wytycznych – Kardiologiczny Kalejdoskop Kliniczny Prowadzący: *dr med. Iwona Gorczyca, dr med. Dawid Bąkowski, dr med. Radosław Bartkowiak*

• Postępowanie okołozabiegowe u chorych leczonych zabiegowo poddawanych implantacji kardiologicznych urządzeń wszczepialnych – *dr n. med. Dawid Bąkowski*

• Chory z żylną chorobą zakrzepowo-zatorową, leczenie antykoagulantem bezterminowe czy określone w czasie? *dr Katarzyna Wdowiak-Okrojek*

• Kobieta w ciąży z zatorowością płucną – *dr Paweł Dybich*

• Leczenie nadciśnienia tętniczego u kobiety w ciąży i połogu – *dr Ewa Warchoł-Celińska*

• Zaburzenia rytmu serca u ciężarnej czy można/należy leczyć inwazyjnie – *dr Paweł Walek*

• Chory z udarem i zatorowością płucną czy i jak leczyć przeciwkrzepliwie? – *dr Olga Jelonek*

• Chory z migotaniem przedsionków niewysokiego ryzyka powikłań zakrzepowo-zatorowych terapia przeciwkrzepliwa: leczyć, nie leczyć? – *dr Paweł Kośmider*

Zebranie Oddziału Kieleckiego PTK

19 marca 2020 (czwartek) godz. 18.15

Hotel Kongresowy Exbud Skanska, Kielce, al. Solidarności 34

Program spotkania:

- Powitanie i otwarcie spotkania - dr n. med. Iwona Gorczyca
- Zaburzenia rytmu serca u chorych z rakiem tarczycy tezy rozprawy doktorskiej - dr n. med. Karol Kaziród-Wolski (15 min)
- Nasze prezentacje na Euroecho 2018 w Mediolanie i 2019 w Wiedniu (15 min) dr n. med. Katarzyna Starzyk
- Inhibitory PCSK-9 w terapii hipercholesterolemii rodzinnej. Kiedy nasz chory może uzyskać bezpłatną terapię? prof. Beata Wożakowska-Kapłon
- Sprawy różne
- Dyskusja i podsumowanie
- Poczęstunek

Znoszą limity na wizyty do neurologa, endokrynologa, ortopedy i kardiologa

Od 1 marca br. zostaną zniesione limity na porady pierwszorazowe w czterech specjalnościach: neurologii, ortopedii, endokrynologii i kardiologii.

Zapowiedziano także wzrost wyceny tych świadczeń o prawie 30 procent. Informacje na ten temat pojawią się na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia.

Wiceminister Janusz Cieszyński tłumaczy, że wybór czterech dziedzin, w których od 1 marca br. zostaną zniesione limity, nie jest przypadkowy.

- Właśnie w tych czterech rodzajach poradni w Polsce są największe kolejki - mówi Janusz Cieszyński. - W sumie czeka w nich ok. 700 tysięcy pacjentów. Zapisanie się na pierwszą wizytę do lekarza specjalisty jest kluczowe dla przygotowania planu leczenia, które może później być kontynuowane u lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.

By zachęcić lekarzy do przyjmowania większej liczby pacjentów, Narodowy Fundusz Zdrowia już płaci o ok. 50 proc. więcej, gdy są przyjmowani u specjalisty po raz pierwszy. Takie rozwiązanie zostało wprowadzone w drugiej połowie 2019 roku.

- W 2019 roku wprowadziliśmy system zachęt dla lekarzy rodzinnych, którzy otrzymają wyższą stawkę za leczenie pacjentów m.in. z niedoczynnością tarczycy. Teraz przyszedł czas na kolejny krok w stronę lepszej koordynacji pomiędzy opieką specjalistyczną a podstawową opieką zdrowotną - tłumaczy Janusz Cieszyński. - Nasze prognozy wskazują, że dzięki nowemu systemowi czas oczekiwania na wizytę u specjalisty istotnie się skróci - pierwsze efekty pojawią się jeszcze w tym półroczu.

Narodowy Fundusz Zdrowia zwiększy także wycenę wszystkich świadczeń specjalistycznych. W lipcu 2020 r. o ok. 17 procent, a od stycznia 2021 r. o kolejne 10 procent.

- Sygnały o konieczności podniesienia wycen trafiły do nas ze strony praktycznie wszystkich podmiotów prowadzących poradnie specjalistyczne - mówi Cieszyński. - Wartość punktu wzrośnie w tym roku trzykrotnie szybciej niż nasze cały budżet NFZ. To realizacja naszej strategii, która przewiduje zwiększenie roli

świadczeń udzielanych w ramach opieki ambulatoryjnej.

Narodowy Fundusz Zdrowia szacuje, że zniesienie limitów oraz podniesienie wycen dla wybranych czterech rodzajów porad w 2020 roku będzie kosztować ok. 300 mln zł.

Od kwietnia 2019 r. zostały zniesione limity do badań tomografii komputerowej (TK) i rezonansu magnetycznego (RM) oraz na operacje zaćmy oraz endoprotezoplastyki. Dzięki temu w ciągu roku, od listopada 2018 do listopada 2019 r., liczba badań rezonansu magnetycznego wzrosła o 30 proc. Po zniesieniu limitów, średni czas oczekiwania spadł o 35-36 proc. w zależności od trybu przyjęcia pacjenta.

Jednak po zniesieniu limitów najbardziej kolejki zmniejszyły się do operacji zaćmy, gdzie średni czas oczekiwania spadł o 25-34 proc. W przypadkach pilnych liczba pacjentów spadła o 52 procent.

- Idziemy sprawdzoną ścieżką zniesienia limitów, którą zapoczątkowaliśmy w zeszłym roku dla rezonansu magnetycznego, tomografii komputerowej, operacji zaćmy i endoprotezoplastyki - podkreśla Adam Niedzielski, prezes Narodowego Funduszu Zdrowia.

źródło: www.gov.pl/web/zdrowie

Pacjent będzie musiał powiadomić, że nie stawi się na wizytę u specjalisty

Jeśli tego nie zrobi, zostanie ukarany. Mówi się o kwocie 20 – 100 złotych.

Minister zdrowia rozważa wprowadzenie kar finansowych dla pacjentów za niestawianie się na wizytę u specjalisty.

- W minionym roku ok. 20 proc. wizyt u specjalistów nie doszło do skutku. Oznacza to, że 17 mln osób nie przyszło na umówioną wizytę. Rozważamy, co zrobić, żeby ograniczyć liczbę wizyt, które się nie odbywają i nie są w odpowiednim czasie odwoływane - zapowiedział Łukasz Szumowski w rozmowie z portalem

Business Insider. - Pamiętajmy, że pacjenci ponoszą koszty niezrealizowanych wizyt, a pacjenci dłużej czekają w kolejce - dodał.

Z doniesień medialnych wynika, że kary mogą oscylować w przedziale od 20 do 100 złotych.

Jak poinformowała rzeczniczka kieleckiego NFZ, do kardiologa czy endokrynologa nie zgłaszało się (nie odwołując przy tym wizyty) od 20 do 30 procent pacjentów.

Duży problem w naszym wojewódz-

twie jest także z kuracjuszami zapisanymi na pobyt w sanatoriach.

W minionym roku na kurację do uzdrowisk w Busku i Solcu według rzeczniczki NFZ miało nie dojechać (i nie zgłosić nieobecności Narodowemu Funduszowi Zdrowia) aż 830 pacjentów.

Z zapowiedzi ministerstwa zadowoleni są szefowie przychodni specjalistycznych. Mają nadzieję, że takie rozwiązanie zdyscyplinuje pacjentów. Pozwoli zaś osiągać świadczeniodawcom większe przychody z prowadzonej działalności.

Mediacja w medycynie

Andrzej Matyja

Okręgowy Rzecznik
Odpowiedzialności
Zawodowej
Świętokrzyskiej
Izby Lekarskiej
w Kielcach

Celem postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez rzeczników odpowiedzialności zawodowej jest ustalenie czy został popełniony czyn mogący stanowić przewinienie zawodowe. W trakcie czynności sprawdzających nie przeprowadza się dowodu z opinii biegłego. Można natomiast przesłuchać osobę składającą skargę na lekarza w charakterze świadka. Należy dogłębnie wyjaśnić okoliczności sprawy i w przypadku stwierdzenia przewinienia zawodowego ustalić winnego, zebrać dowody, przedstawić lekarzowi zarzuty i skierować sprawę do sądu lekarskiego. Zatem gdzie tu mamy miejsce dla mediacji?

Zasady postępowania mediacyjnego opisane są w Ustawie o Izbach Lekarskich art. 113 pkt 1: *Rzecznik odpowiedzialności zawodowej w czasie postępowania wyjaśniającego, albo Sąd Lekarski w czasie postępowania przed Sądem Lekarskim może z inicjatywy lub za zgodą stron skierować sprawę do postępowania mediacyjnego między pokrzywdzonym i obwinionym. Pkt. 2: Postępowanie mediacyjne nie powinno trwać dłużej niż 2 miesiące, a jego okresu nie wlicza się do czasu trwania postępowania wyjaśniającego.*

W trakcie tegoż postępowania wyjaśniającego i zbierania dowodów zazwyczaj mamy do czynienia z klasycznym konfliktem stron, a jak wiadomo każdy konflikt rodzi emocje. Duże emocje każdej ze stron konfliktu przeważnie prowadzą do zaniku rozsądku w postępowaniu, generują nieracjonalne reakcje i „okopywanie” się wokół własnych racji. I w tym miejscu mediacja daje możliwość „wentylowania” i niejako przewietrzenia emocji. Pokrzywdzony pacjent może wówczas przed mediatorem, który jest w każdej izbie lekarskiej, wypowiedzieć swoje racje, może usłyszeć argumenty i wyjaśnienia oskarżanego lekarza. Będzie mógł poznać jego tok myślenia oraz wyjaśnienie jego zachowania i motywację działania, które dla pokrzywdzo-

To rozmowa, w trakcie której dąży się do rozwiązania konfliktu pomiędzy stronami sporu. Porozumienie wypracowane w obecności mediatora winno być satysfakcjonujące i akceptowalne dla obu stron konfliktu.

nego nie zawsze są zrozumiałe. Równie często w trakcie mediacji pokrzywdzony pacjent analizuje swe roszczenia i zarzuty, by później pod wpływem usłyszanych wyjaśnień złagodzić swoje stanowisko. W sformalizowanym postępowaniu przed rzecznikiem lub przed sądem lekarskim skarżący jest tej możliwości pozbawiony.

Mediacja daje również lekarzowi możliwość refleksji nad samym sobą. Lekarz może wówczas dokonać swoistej samooceny, pomyśleć o faktycznym zakresie swej wiedzy, o praktycznych umiejętnościach, uświadomić sobie istotę popełnionych błędów lub nieostrożnego do okoliczności zachowania. W chwili, gdy przyjdzie czas na takie refleksje w trakcie mediacji to może wówczas wybrzmieć zupełnie niespodziewane ważne słowo: przepraszam.

Z licznych badań nad procesem mediacji prowadzonych przez środowiska prawnicze wynika, że pokrzywdzony bardzo często nie domaga się zadośćuczynienia finansowego, ale jedynie wyjaśniającej rozmowy zakończonej przeprosinami. W procedurze cywilnej taki ugodowy wynik mediacji kończy sprawę i zastępuje wyrok sądowy. Inaczej niestety jest w postępowaniu przed rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej.

Zawarta przed rzecznikiem ugoda pomiędzy stronami nie zwalnia go od postawienia zarzutów i skierowania sprawy do sądu lekarskiego. Dopiero sąd lekarski, wobec zawartej ugody pomiędzy pokrzywdzonym a lekarzem, może zastosować łagodniejszy wymiar ustawowej kary lub w ogóle od niej odstąpić.

Andrzej Matyja

Antyszczepionkowcy, znachorzy i pseudodoktorzy z Internetu

Wmawiają ludziom, że chorobę nowotworową najlepiej leczyć uryną lub „witaminą B17”. Straszą, że dzieci zachorują na autyzm po szczepionce skojarzonej. Mają nawet gotową receptę na koronawirusa, którego panicznie się boi cały świat. Dlaczego pacjenci tak łatwo wierzą znachorom i internetowym szarlatanom?

URYNA I WITAMINA B17 ZAMIAST CHEMIO- I RADIOTERAPII

Wrzesień 2018 roku – szczecińska prokuratora skierowała do sądu akt oskarżenia przeciwko Krzysztofowi Ż. Znachor irydolog leczył bez uprawień, a choroby diagnozował na podstawie wyglądu tęczówki oka pacjenta. Prokuratora zarzuciła podejrzanemu narażenie na utratę życia chorej na nowotwór 60-latk. Po dwóch latach terapii kobieta trafiła do szpitala. Guz był tak duży, że rozerwał jej pierś.

– Podejrzany utwierdzał w błędnym przekonaniu kobietę co do postawionej diagnozy, a także w tym, że nie jest konieczne podjęcie leczenia konwencjonalnego – informowała Joanna Biranowska-Sochalska z Prokuratury Okręgowej w Szczecinie.

Styczeń 2019 roku - Ryszard K. usłyszał 36 zarzutów za swoją działalność paramedyczną. Mężczyzna, który „leczył” raka witaminą B17, został tymczasowo aresztowany.

Mieszkaniec Sądeckizny - z wykształcenia inżynier mechanik, oferował „leczenie” nowotworów m.in. poprzez terapię Gersona, suplementy diety czy wodę Kangen. Chorych przyjmował w Ośrodku Niekonwencjonalnego Wspomagania Terapii Antynowotworowej w Piwnicznej-Zdroju na trzytygodniowe kuracje lecznicze dla osób z nowotworem. Zdesperowani ludzie płacili nawet 13 tys. zł. Nie wszyscy przeżyli. 12-latek zmarł w trakcie kuracji. Prokuratora stwierdziła, że Ryszard K. naraził swoich „pacjentów” na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku. Podawał im w formie zastrzyków domięśniowych i doustnie zawyżoną dzienną dawkę amigdaliny.

Podobnych przykładów można wymieniać bez liku.

ANTYSZCZEPIONKOWCY

Przez ostatnie kilka lat samorząd lekarski począwszy od izb okręgowych na Naczelnej Izbie Lekarskiej skończywszy walczył z ruchem antyszczepionkowym. Organizacje rozpowszechniające informacje sprzeczne z wiedzą medyczną, sprawiają, że spada

liczba osób szczepiących się, a co gorsza, przybywa przypadków, gdy rodzice nie pozwalają zaszczepić swoich dzieci. To wszystko dzieje się w czasie, gdy lawinowo rośnie liczba zachorowań na odrę (pisaliśmy nie raz o tym na łamach „Eskulapa”).

Trzeba przyznać, że także w naszym środowisku były, czy też są, osoby popierające ruchy antyszczepionkowe. Niektórzy stanęli za to przed sądem. Jesienią ubiegłego roku lekarzowi z Opoczna Okręgowy Sąd Lekarski wymierzył karę zawieszenia prawa wykonywania zawodu na okres jednego roku.

WITAMINA C I NADTLENEK WODORU NA KORONAWIRUSA

Od kilku tygodni opinia publiczna żyje zagrożeniem spowodowanym przez pojawienie się nowego wirusa 2019-nCoV nazywanego potocznie Wuhan (od miasta w Chinach, w którym się pojawił), czy koronawirusem. Kiedy naukowcy na całym świecie nerwowo szukają preparatu, który będzie w stanie pokonać śmiertelne drobnoustroje, w Internecie pojawia się film, w którym absolwent Akademii Górniczo-Hutniczej ogłasza, że ma antidotum – zaleca ludziom, by koronawirusa leczyli między innymi lewoskrętną witaminą C, czy dożylnie podawanym perhydrolem.

Na szczęście dzięki szybkiej reakcji prezesa Naczelnej Rady Lekarskiej i Głównego Inspektora Sanitarnego kanał wideo tego „propagatora zdrowia i niekonwencjonalnych terapii” został zablokowany. Jednak Internet aż pęka w szwach od propagatorów zdrowego stylu życia, pseudodoktorów i dietetyków, którzy radzą jak się leczyć domowymi sposobami, a słuchanie ich rad może przynieść więcej złego niż dobrego.

WSZECHOBECNY DR GOOGLE

Lekarze POZ biją na alarm:

- Nie ma dnia, kiedy podczas wizyty pacjenta, informując o diagnozie i propozycji wdrażanego leczenia, nie słyszeliśmy słów „a w Internecie przeczytałem na ten temat że...” - mówią zgodnie lekarze rodzinni.

Leszek Kryczka, prezes Związku Pracow-

dawców Podstawowej Opieki Zdrowotnej Województwa Świętokrzyskiego „Porozumienie Zielonogórskie” stwierdza:

- Doktor Google jest wszędzie i o każdej porze. Leczę prawie czterdzieści lat i muszę stwierdzić, że jest coraz trudniej właśnie przez to, że ludzie czytają różne bzdury w Internecie i nie wykonują zaleceń - stwierdza. - Ile razy miałem tak, że pacjent podczas wizyty kontrolnej mówił, że coś tam przeczytał i odstawił leki. Nie ma zachowania ciągłości leczenia i terapia staje się nieskuteczna. Są pacjenci, którym mam ochotę powiedzieć, by wyrobili sobie pieczątki i sami się leczyli. Ja po tylu latach nauki i blisko czterdziestu latach praktyki zawodowej nie wiem wszystkiego, a jest wielu pacjentów, którzy uważają, że wiedzą lepiej ode mnie - stwierdza Leszek Kryczka.

NIE WSZĘDZIE TAK JEST

Nasz rozmówca wskazuje przy tym na ogromną różnicę w mentalności Polaków i innych narodów.

- Moją przyjaciółką leczoną we Francji onkologicznie nawet nie wie jaki ma nowotwór. Kiedy w rozmowie z nią wyraziłem zdziwienie tym faktem, odpowiedziała mi, że ona nie musi wiedzieć na co choruje. „Wystarczy, że mój lekarz wie, mnie do niczego to nie jest potrzebne” - oświadczyła.

Tymczasem w Polsce nawet osoby walczące z chorobą nowotworową próbują leczyć się „domowymi sposobami” albo słuchają rad internetowych znachorów, którzy z medycyną mają często mniej wspólnego niż sprzątaczką w szpitalu (z całym szacunkiem dla sprzątaczek).

- Dla mnie jest to zjawisko, którego nie potrafię zrozumieć. Kiedy zepsuje nam się samochód, to czy oddajemy go do naprawy do piekarza lub malarza? Nie, do mechanika i do tego szukamy jak najlepszego fachowca. Tymczasem w sytuacji, kiedy chodzi o tak ważną kwestię jak zdrowie ludzie potrafią zwlekać w nieskończoność z wizytą u lekarza, albo zamiast iść do specjalisty szukają pomocy u nie wiadomo kogo - mówił podczas jednej z konferencji dr Sławomir Okła, kierownik Kliniki Otolaryngologii, Chirurgii Głowy i Szyi Świętokrzyskiego Centrum Onkologii. Dlaczego tak jest?

WINNA PSYCHOLOGIA CZY NIEWIEDZA?

- Powodów jest wiele, często są one bardzo indywidualne - twierdzi Marta Pasternak-Herdy, specjalista psychologii klinicznej i psychoterapeuta. - Niektórzy ludzie mają stosunkowo niski poziom wiary w skuteczność farmakoterapii. Boją się pobytu

Pacjent z koronawirusem – procedura postępowania

44-letni mężczyzna trafił na Oddział Zakaźny Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Kielcach z podejrzeniem zakażenia koronawirusem. Wiadomość ta dotarła do nas tuż przed oddaniem tego wydania „Eskulapa” do druku.

Przypominamy że Ministerstwo Zdrowia opracowało procedurę postępowania z osobami podejrzanymi o zakażenie koronawirusem 2019-nCoV.

Na ministerialnej liście znalazły się cztery oddziały zakaźne w województwie świętokrzyskim jako te, do których w razie potrzeby należy kierować chorych podejrzanych o zakażenie koronawirusem:

- **KIELCE** – Wojewódzki Szpital Zespolony, ul. Grunwaldzka 45, Klinika Chorób Zakaźnych przy ul. Radiowej 7.

- **STARACHOWICE** – Powiatowy Zespół Opieki Zdrowotnej, ul. Radomska 70, Oddział Chorób Zakaźnych ul. Radomska 70.

- **SKARŻYSKO-KAMIENNA** – ZOZ, Szpital Powiatowy w Skarżysku Kamiennej, ul. Szpitalna 1, Oddział Zakaźny, ul. Szpitalna 1.

- **BUSKO-ZDRÓJ** – Zespół Opieki Zdrowotnej w Busku-Zdroju, ul. Bohaterów Warszawy 67, Oddział Chorób Zakaźnych, ul. Bohaterów Warszawy 67.

Warto jednak przypomnieć, że w naszym województwie nie ma ani jednej kapsuły transportowej. Poniżej ministerialne zalecenia w sprawie pacjentów podejrzanych o zakażenie koronawirusem:

ZASADY POSTĘPOWANIA Z OSOBAMI PODEJRZANYMI O ZAKAŻENIE NOWYM KORONAWIRUSEM 2019-NCOV

Ważne: Przypominamy o obowiązku przeprowadzenia diagnostyki osoby podejrzanej o chorobę zakaźną, również bez skierowania.

Przypadek podejrzany:

Za przypadki podejrzane o zakażenie lub zachorowanie wywołane 2019-nCoV należy uznać przypadki, które charakteryzują się:

Objawami infekcji dróg oddechowych, tj.:

temperatura ciała obecnie lub w wywiadzie >38 stopni Celsjusza

(i)

występowanie jednego lub więcej objawów choroby układu oddechowego (np. kaszel, trudności w oddychaniu, duszność, radiologiczne cechy obustronnego zapalenia płuc i/lub zespołu ostrej niewydolności oddechowej (ang. acute respiratory distress syndrome (ARDS)) bez innej znanej etiologii całkowicie wyjaśniającej wyżej wymienione objawy kliniczne choroby

(ii)

związkiem z odbytą podróżą lub zamieszkiwaniem w mieście Wuhan, prowincja Hubei, Chiny, w ciągu ostatnich 14 dni przed wystąpieniem objawów klinicznych choroby.

- Wystąpieniem objawów klinicznych choroby u pracowników medycznych, którzy sprawowali opiekę nad pacjentami zakażonymi 2019-nCoV.

- Objawami ostrej infekcji dróg oddechowych, bez względu na ich zaawansowanie, u osób, które w ostatnich 14 dniach przed wystąpieniem tych objawów były narażone na:

- bliski kontakt z osobą z potwierdzonym zakażeniem 2019-nCoV

LUB

- sprawowały opiekę medyczną w ośrodkach, w których byli hospitalizowani pacjenci z potwierdzonym zakażeniem 2019-nCoV

LUB

- odwiedzały lub pracowały na targu w mieście Wuhan, prowincja Hubei, Chiny

LUB

- miały bezpośredni kontakt ze zwierzętami w krajach, w których 2019-nCoV występuje wśród zwierząt lub doszło do przeniesienia zakażenia 2019-nCoV ze zwierzęcia na człowieka (w chwili obecnej zwierzęcy rezerwuar 2019-nCoV nie jest znany).

Bliski kontakt jest definiowany jako:

- ekspozycja pracowników medycznych sprawujących bezpośrednią opiekę nad pacjentami z zakażeniem 2019-nCoV,

- przebywanie w bliskim otoczeniu pacjenta z zakażeniem 2019-nCoV.

źródło: Ministerstwo Zdrowia

w szpitalu, który często kojarzy się z bólem czy cierpieniem. Wiele osób, przeważnie są to ludzie ciężko chorzy, na przykład onkologicznie, szukają wszelkiej możliwej pomocy. Uważają, że im więcej znajdą możliwości leczenia, tym większą szansę mają na powrót do zdrowia. W ten sposób wzbudzają w sobie poczucie, że kontrolują sytuację, panują nad chorobą - informuje pani psycholog.

- Niestety w naszym społeczeństwie wciąż panuje stereotyp, że rak oznacza wyrok śmierci - stwierdza nasza rozmówczyni. Jej zdaniem kiedy osoba o tego typu przekonaniach trafi na oszusta, który obieca jej (wręcz zagwarantuje) powrót do zdrowia, skutek jest właśnie taki jak w historiach przytoczonych na wstępie tego artykułu - oszukani, ograbieni ludzie, dla których jest już za późno na leczenie.

Włodzimierz Tadeusz Gajewski, znany psychiatra i filozof, słynący z trafnych i często bardzo dobitnych diagnoz mówi krótko: - Kluczowe znaczenie w takich sytuacjach odgrywa niewiedza pacjentów na temat ich choroby, naiwność, a przy tym ogromne pragnienie i nadzieja na wyzdrowienie - stwierdza dr Gajewski.

SZTUKA MANIPULACJI

Niestety dziś oszuści mają potężne narzędzie do prowadzenia swojej działalności - Internet i szybko rozwijające się media społecznościowe, których nikt tak na dobrą sprawę nie kontroluje. O tym jak łatwo je wykorzystać do zmanipulowania rzeczywistości przekonał się cały świat choćby podczas ostatnich wyborów prezydenckich w USA. Z fake newsami jest jak z ogniem w lesie podczas suszy. Wystarczy mała iskra, by doszło do gigantycznego pożaru, którego później nie sposób ugasić. Do tego dochodzi wspomniana przez doktora Gajewskiego niewiedza lub wiedza częściowa (to drugie chyba nawet gorsze).

Gdy w większym gronie osób (nie lekarzy) padnie słowo „autyzm”, niemal natychmiast słychać „szczepionka”. Czasem się zdarzy, że ktoś mądrzejszy doprecyzuje, że chodzi o MMR. Niestety, gdy w tym samym gronie spytamy kto to był Wakefield?, zapada niezręczna cisza. Przeważnie nikt nie wie, że jego badania były obciążone poważnym błędem metodologicznym, bez grupy kontrolnej, wyniki sfalszowano, a sam Wakefield był zaangażowany w proces sądowy przeciwko producentowi szczepionki MMR. O tym, by ktoś słyszał nazwisko Briana Deer'a – dziennikarza, którego śledztwo doprowadziło do ujawnienia oszustwa Wakefielda, nie ma już mowy.

CHODZI O PIENIĄDZE?

Niestety trudno nie odnieść wrażenia, że miliony internetowych bzdur powstają tylko po to, by zarobić na naiwności ludzi, by sprzedać im witaminę C („lewoskrętną”) za 120 złotych czy magnez za 50 złotych.

Czym innym jest jednak sprzedawanie suplementów diety i witamin za kilkadziesiąt procent ich wartości, a czym innym pobieranie kilkunastu tysięcy złotych za „terapię onkologiczną”, która nie może pomóc czy doradzić, by zrąca substancję podawać dożylnie w celu zwalczania koronawirusa? Niestety tacy ludzie żyją wśród nas bawiąc się życiem i zdrowiem innych.

Artur PEDRYC

Nagroda Miasta Kielce dla Janusza Wiśniewskiego

Janusz Wiśniewski, laryngolog z Kielc znalazł się wśród dziesięciu osób wyróżnionych w tym roku Nagrodą Miasta Kielce. - To dla mnie bardzo duże wyróżnienie - przyznał wyróżniony przez kapitułę lekarz po odebraniu statuetki.

17 lutego w Kieleckim Centrum Kultury rozdano doroczne Nagrody Miasta Kielce. To prestiżowe i najważniejsze nagrody przyznawane od 25 lat przez stolicę województwa świętokrzyskiego tym, którzy przyczyniają się do promocji i rozwoju miasta. Podczas poniedziałkowej gali w Kieleckim Centrum Kultury, poznaliśmy kolejnych laureatów. Nagrody wręczyli Bogdan Wenta - prezydent Kielc oraz Kamil Suchański - przewodniczący Rady Miasta Kielce.

W gronie tegorocznych laureatów znalazł się Janusz Wiśniewski, lekarz laryngolog z Kielc.

Kapituła konkursowa wyróżniła go za wieloletnią pracę lekarza oraz za działalność społeczną i artystyczną. Z zamiłowania jest śpiewakiem operowym (występował w Filharmonii Świętokrzyskiej m.in. w operach „Straszny dwór” i „Wesoła wdówka”). Uwielbia także malować, brał udział w wielu plenerach, a jego obrazy były eksponowane na licznych wystawach i nagradzane w wielu konkursach.

Niegdyś pisał artykuły na łamach „Echa Dnia” na temat konsekwencji palenia tytoniu. Obecnie zasiada w kolegium redakcyjnym „Eskulapa Świętokrzyskiego”.

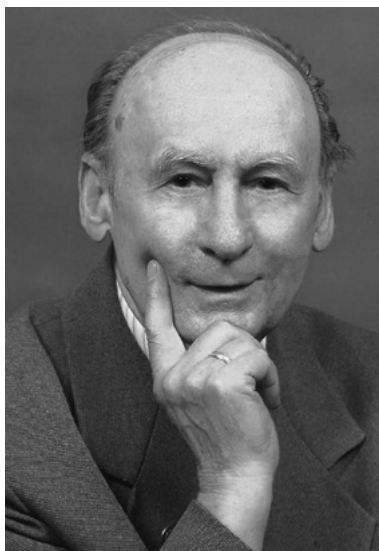
Gratulujemy i życzymy kolejnych sukcesów.

Janusz Wiśniewski odbiera Nagrodę Miasta Kielce z rąk prezydenta Bogdana Wenty i przewodniczącego Rady Miasta Kamila Suchańskiego.

Ostatni portret Stanisława Śliwy

Stanisław Śliwa, stomatolog z Wodzisławia, wieloletni członek kolegium redakcyjnego „Eskulapa Świętokrzyskiego”, malarz, fotografik i regionalista, zmarł 27 grudnia 2019 roku. Tuż przed śmiercią poprosił swojego przyjaciela Janusza Wiśniewskiego, by namalował jego portret.

Stanisław Śliwa przez ostatnie lata walczył z ciężką chorobą, którą niestety przegrał w ostatnich dniach ubiegłego roku. Jego wolą było, aby opublikować poniższy portret na łamach „Eskulapa”.

Publikujemy także wiersz napisany przez Barbarę Kocelę, autorka dedykuje go zmarłemu doktorowi Śliwie.

Chronos Ananke

*Wszystko ma swoją cenę
zdradzone srebrniki
monety wrzucone
do tamtej fontanny
wyczekiwane chwile
lakierowane deszczem
i magiczną ciszą
szczęście
znalezione przypadkiem*

*rozpacz gasnących gwiazd
nie wzruszy Ananke
a Chronos nie odwróci
obrotów zegara
bo nie da się oszukać
wiecznej wiosny*

Barbara Kocela

Na deskach naszego teatru

„Widnokrąg”, „Schwarzcharakterki”, „Wiśniowy sad” czy „Psychoza” to tylko niektóre propozycje repertuarowe Teatru Żeromskiego w Kielcach na marzec. W tym miesiącu będziemy także obchodzić Międzynarodowy Dzień Teatru.

Z tej okazji mamy dla naszych czytelników aż cztery podwójne zaproszenia do teatru. Szczegóły poniżej.

KONKURS

Dla naszych czytelników mamy cztery podwójne zaproszenia na spektakl pt. „Schwarzcharakterki” 7 marca (dwa podwójne zaproszenia) oraz na „Wiśniowy sad” 22 marca (dwa podwójne zaproszenia).

Pytania konkursowe brzmią:

1. Ile spektakli na kieleckiej scenie przygotował dwukrotny zdobywca Lauru Konrada, Remigiusz Brzyk?

2. Na podstawie czyjego przekładu „Wiśniowego sadu” Antoniego Czechowa powstała kielecka realizacja w reżyserii Krzysztofa Rekowskiego?

Osoby, które jako pierwsze dozwonią się do nas pod numer telefonu 41-362-13-81 wewnętrznym 14 i udzielią prawidłową odpowiedź na jedno z powyższych pytań, otrzymają bilety na jeden ze spektakli.

TEATR ŻEROMSKIEGO W KIELCACH
REPERTUAR _ MARZEC 2020

 <p>1 ND 18:00 WIDNOKRĄG Wiesław Mysłowski, adapt. Radosław Paczocha → reż. Michał Kosiński</p> <p>3 WT 19:00 SZALONE NOŻYCKI Paul Pörtner → reż. Jerzy Bończak</p> <p>4 ŚR 19:00 SZALONE NOŻYCKI Paul Pörtner → reż. Jerzy Bończak</p> <p>5 CZ 19:00 SZALONE NOŻYCKI Paul Pörtner → reż. Jerzy Bończak</p> <p>7 SB 19:00 SCHWARZ-CHARAKTERKI Martyna Wawrzyniak → reż. Remigiusz Brzyk</p> <p>8 ND 19:00 SCHWARZ-CHARAKTERKI Martyna Wawrzyniak → reż. Remigiusz Brzyk DZIEŃ KOBIEC - dla Pań bilet w cenie ulgowej</p> <p>11 ŚR 19:00 CARYCA KATARZYNA Jolanta Janiczak → reż. Wiktor Rubin</p> <p>12 CZ 19:00 CARYCA KATARZYNA Jolanta Janiczak → reż. Wiktor Rubin</p> <p>13 PT 19:00 PSYCHOZA Magda Kupryjanowicz → reż. Tomasz Węgorzewski</p>	 <p>14 SB 16:00 PSYCHOZA Magda Kupryjanowicz → reż. Tomasz Węgorzewski</p> <p>18:00 ≈[prawie równo] Jonas Hassen Khemiri → reż. Una Thorleifsdottir</p> <p>15 ND 18:00 ≈[prawie równo] Jonas Hassen Khemiri → reż. Una Thorleifsdottir</p> <p>17 WT 11:00 OPOWIEŚCI Z NARNII LEW, CZAROWNICA I STARA SZAFKA oparte na oryginalnym utworze C.S. Lewisa, adapt. Radosław Paczocha → reż. Gabriel Gietzky</p> <p>18 ŚR 11:00 OPOWIEŚCI Z NARNII LEW, CZAROWNICA I STARA SZAFKA oparte na oryginalnym utworze C.S. Lewisa, adapt. Radosław Paczocha → reż. Gabriel Gietzky</p> <p>20 PT 11:00 19:00 WIŚNIOWY SAD Antoni Czechow → reż. Krzysztof Rekowski</p> <p>21 SB 19:00 WIŚNIOWY SAD Antoni Czechow → reż. Krzysztof Rekowski</p> <p>22 ND 19:00 WIŚNIOWY SAD Antoni Czechow → reż. Krzysztof Rekowski</p>	 <p>25 ŚR 19:00 ZABIĆ CELEBRYTĘ Radosław Paczocha → reż. Gabriel Gietzky</p> <p>26 CZ 19:00 ZABIĆ CELEBRYTĘ Radosław Paczocha → reż. Gabriel Gietzky</p> <p>27 PT 11:00 OBCHODY MIĘDZYNARODOWEGO DNIA TEATRU wernisż wystawy "Teatr oczami widzów", konferencja "Teatr zarabia dla regionu" z udziałem dr. hab. Rafała Kasprzaka, prof. SGH</p> <p>28 SB 19:00 SCHWARZ-CHARAKTERKI Martyna Wawrzyniak → reż. Remigiusz Brzyk</p> <p>29 ND 19:00 SCHWARZ-CHARAKTERKI Martyna Wawrzyniak → reż. Remigiusz Brzyk OSTATNIA NIEDZIELA MIESIĄCA bilety w cenie 25 zł</p>
---	--	--

TEATR IM. STEFANA ŻEROMSKIEGO
 ul. Sienkiewicza 32, 25-507 Kielce
 kasa i impresariat +48 41 344 75 00
 centrala +48 41 344 60 48
 sekretariat@teatrzeromskiego.pl
 www.teatrzeromskiego.pl

Komisja Stomatologiczna Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej

zaprasza

na szkolenia, które odbędą się 4 kwietnia 2020 r. (sobota) w sali konferencyjnej Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej, aleja ks. Jerzego Popiełuszki 43; 25-155 Kielce

godzina 10.00

Wykład dr n. med. Marcina Aluchny (temat wykładu dostępny będzie na stronie internetowej Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej)

godzina 13.00

„Praktyczne uwagi – czyli co musisz bezwzględnie wiedzieć prowadząc gabinet stomatologiczny”
 radca prawny Arkadiusz Józwick

Organizator szkolenia
 lek. dent. Grzegorz Ogonowski
 Wiceprezes ORL ŚIL

Refleksje paraetyczne dr. Gajewskiego (36)

„W istocie żyjemy w świecie wspa-
niałym (...) to naprawdę najlepszy
świat, jaki dotąd mieliśmy” (psycho-
log społeczny Michał Kosiński cytu-
je tu Stevena Pinkera i nie chodzi tu
o skojarzenie z antyutopią A. Huxleya
„Nowy wspaniały świat”; Tyg. Powsz.)
Warto sobie uzmysłowić przez jakie
potworności przeszli nasi przodkowie
i jakie okrucieństwa popełniali lekarze
(głównie z niewiedzy) i nie chodzi tu
o nazistowską „niehumanitarną medycynę”
ani o sowieckie „psychuszki”.

Gdy zdamy sobie sprawę z zasięgu
tych niegdysiejszych okrucieństw, może
mniej czarno będziemy oceniać naszą
współczesność. Jesteśmy na pewno
niezadowolająco zhumanizowani i jako
ludzkość i jako medycyna, ale o „dehu-
manizacji” powinniśmy myśleć/mówić
z większym powściągnięciem. Psycholog
społeczny wyżej cytowany twierdzi, że
jest obecnie mniej nienawiści w świecie.
W ostatnich pokoleniach dokonuje się
ewolucja humanizacyjna: mniej wojen,
mniej dyskryminacji i eksterminacji, mniej
zabijania ludzi w majestacie prawa, nie-
wolnictwa, paternalizmu, więcej szacun-
ku dla godności człowieka, wolności nie
zawsze właściwie rozumianej. W medycy-
nie mamy ogromny postęp m.in. w trak-
towaniu chorych psychicznie, ludzi cier-
piących (uznaje się, że chory ma prawo
do tego żeby go nie bolało, a pamiętam
borowanie zębów i wrywanie migdał-
ków podniebiennych bez znieczulenia).
Kiedyś amputowano „na żywcą” (bo nie
było znieczulaczy), przyżegano, upusz-
czano krew, sterylizowano ze względów
eugenicznych, wykonywano labotomie
i zabiegi topoelektryczne (ból miał spr-
wić, że organizm pozbędzie się objawu!
Bo mu się objaw nie opłaci). Ludzie żyją
coraz dłużej i coraz mniej cierpią. Potra-
fimy coraz lepiej diagnozować, rozumieć
i leczyć, nie zapominając o tym, że mamy
leczyć całego człowieka a nie objaw czy
organ. Pozostało oczywiście wiele do
zrobienia, są w świecie – i tym dalekim
i tym bliskim – sprawy bolesne... Waż-
ne, by nie zapominać o etycznym filarze
medycyny i przeciwdziałać relatywizmowi
moralnemu, wszystkemu jedno czy utyli-
tarystycznej, nietzscheańskiej czy postmo-
dernistycznej proveniencji...

X X X

„Kiedy nad naukami bezbożnik pracu-
je,

Strzeż się go: jest to zbójca, który broń
kupuje” („Nauka bezbożnych” Adama
Mickiewicza) – W naszych czasach może
lepiej mówić o bezideowości i o tych, co
broń produkują...

X X X

Jak pisał J. Tuwim Mickiewicza oplu-
wał pewien „parszywiec” w „narodowym”
a prohitlerowskim piśmie „Zadruha”
w 1939 roku: „półzyd, półpolak, sjonista
i „wieszcz” narodowy Polski w jednej oso-
bie, Adam Mickiewicz”. – Nasi Nobliści
– opluwani przez różnych „parszywców”
– są w dobrym towarzystwie. A nazwisk
„parszywców” lepiej nie znać i nie pamię-
tać. Niestety pamięć o jakimś Herostra-
tesie trwa od wieków...

X X X

I dla odprężenia obereczek liczbowy
śpiewany na melodię „podkóweczki daj-
cie ognia”:

„jeden dwatrzy cztery pięćsześć
siedem osiem dziewięć dziesięć
dziesięć dziewięć osiem siedem
sześć pięć cztery trzy dwa jeden”.

X X X

Przypomnę znowu – bo nie wszyscy
pamiętają – art. 52 Kodeksu Etyki Lekar-
skiej: „Lekarze powinni okazywać sobie
wzajemny szacunek. Szczególny szacun-
ek i względy należą się lekarzom se-
niorom, a zwłaszcza nauczycielom”. – Te
względy to poza należnym szacunkiem –
możliwie krótsze oczekiwanie na wizytę,
badanie, zabieg, zaznaczyć muszę, że
mnie osobiście nic przykrego w kontak-
tach z PT Kolegami nie spotkało. Wręcz
przeciwnie. Ale są Koledzy, którzy się
skarżą...

X X X

„Obawiam się, że głupota, z którą dziś
tak często się stykamy (na przykład ob-
serwując naszą scenę polityczną) jest tak
najzupełniej ewidentna, że żaden dialog
nie wchodzi tu w rachubę i możliwość
przekonania głupiego, że jest głupim
praktycznie nie istnieje” (J. Turowicz).
– A któż mądry będzie przekonywał głu-
piego o jego głupocie? Głupi się odwinie
i będzie twierdził, że to jego adwersarz
nie ma racji...

X X X

Dzisiejszy konkurs Eskulapa „Jaki to
król” dotyczy chorób, na które prawdopo-

dobnie cierpieli nasi władcy (zawsze nale-
ży mówić/myśleć, że „być może” cierpieli,
zwłaszcza gdy opatrujemy naszą etykietką
diagnostyczną schorzenia ówczesnie ina-
czej nazywane lub wcale nie nazywane)

Który z królów Polski chorował na:

1. padaczkę (skroniową?)
2. kiłę (przynajmniej dwóch)
3. chorobę afektywną dwubiegunową
4. cukrzycę
5. a który zmarł na udar mózgu?

W odpowiedzi należy wskazać sześć
koronowanych osób. Odpowiedzi proszę
podać na mój adres e-mailowy: w.t.gaj-
ewski@op.pl w terminie do 15.03.2020r .

X X X

W konkursie Eskulapa (35) „co to za
twórca” prawidłowe odpowiedzi:

1. cesarz Hadrian, który kojarzy się ra-
czej z brytyjskim murem oraz z rzymskim
Panteonem i mauzoleum, a nie z „czaru-
jącą błędzącą duszyczką”,
2. K.I. Gałczyński – „Wspomnienia z nie-
udanych rekolacji paryskich”,
3. Paul Claudel,
4. Jewgienij Jewtuszenko – „Spadko-
biercy Stalina” – utwór obecnie niestety
znów dość aktualny. Przytoczę jeszcze
inny fragment tego wiersza: „Spadko-
bierców Stalina straszą dziś zawały. To
oni kiedyś w kraju byli najważniejsi (...)
nie podoba im się, że łagry opustoszały,
a przepełnione są sale, gdzie poeci czyta-
ją wiersze”. Myślę, że zawały są dziś nie-
straszne (choćby w związku z postępami
medycyny) - w swoim kraju są nadal naj-
ważniejsi, a poeci im nie przeszkadzają,
bo któż słucha poetów,

5. Adam Ważyk – „Poemat dla doro-
słych”.

Odpowiedziała prawidłowo Kol. Miro-
sława Gontarek-Modras i otrzymała w na-
godę „Rzeźników i lekarzy” L. Fitzharrisa
oraz gratulacje. Zaległą nagrodę otrzymał
Kol. Andrzej Chojnacki: „Kore” A. Szcze-
klika.

W. T. Gajewski

Mieczysław Chróściel
specjalista w dziedzinie
położnictwa i ginekologii

Dr n. med. Mieczysław Maciej Chróściel

Dla wszystkich współpracowników, znajomych i bliskich – doktor Maciej. Urodził się 24 lutego 1954 roku w Janowie Lubelskim. Wydział Lekarski Akademii Medycznej w Lublinie ukończył w 1982 roku. Po ukończeniu studiów swoją karierę zawodową i życie rodzinne związał przede wszystkim z Kielcami.

Pracę jako lekarz stażysta rozpoczął w 1982 roku w Zespole Opieki Zdrowotnej w Kielcach w Oddziale Ginekologiczno-Położniczym Szpitala Miejskiego w Kielcach, gdzie w kolejnych latach zajmował stanowisko asystenta i starszego asystenta, uzyskując w 1987 roku I stopień specjalizacji w zakresie położnictwa i ginekologii, a w 1991 roku II stopień specjalizacji i tytuł specjalisty położnictwa i ginekologii. Dyżurował również w Pogotowiu Ratunkowym aż do wypadku, któremu uległ w czasie pracy w 1987 roku.

W latach 1992-1995 pracował na stanowisku starszego asystenta w Oddziale Ginekologicznym ZZOZ Zarządu Służby Zdrowia MSW w Lublinie. W 1995 roku uzyskał Certyfikat Polskiego Towarzystwa Ultrasonograficznego potwierdzający kwalifikacje do wykonywania badań USG w zakresie specjalności ginekologia i położnictwo.

W 1996 roku wrócił do Kielc i podjął pracę jako specjalista w lecznictwie otwartym w poradni „K” w Międzyzakładowym Ośrodku Medycyny Pracy w Kielcach oraz Powiatowym Centrum Usług Medycznych w Kielcach.

Bardzo dużo czasu poświęcał na podnoszenie swoich kwalifikacji i doskonalenie umiejętności zawodowych. We wrześniu 2008 roku uzyskał stopień naukowy doktora nauk medycznych w zakresie medycyny nadany uchwałą I Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. Rozprawa doktorska dr. Macieja bada przydatność ultrasonografii trójwymiarowej z oceną gęstości mikronaczyń i wybranych markerów angiogenezy w rozrostach i nowotworach endometrium u kobiet. Był autorem i współautorem wielu publikacji naukowych realizowanych w ramach współpracy naukowej z I Katedrą i Kliniką Ginekologii Onkologicznej i Ginekologii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.

Swoją wiedzę dzielił się również z młodzieżą prowadząc wykłady i ćwiczenia w Wyższej Szkole Ekonomii, Prawa i Administracji w Kielcach na Wydziale Nauk o Zdrowiu na kierunkach Fizjoterapia, Pielęgniarstwo i Ratownictwo Medyczne z przedmiotów ginekologia i położnictwo w latach 2011-2018. Pamiętamy ze wspólnych rozmów z Tatą jak dużo radości i satysfakcji dawała mu praca z młodymi ludźmi.

Jako lekarz był lubiany przez współpracowników i pacjentki – w 1998 roku otrzymał prestiżowy honorowy tytuł „Lekarz-przyjacielem kobiety”. Zgłoszenia kandydatów do konkursu jak i wybór laureatów bazował na opiniach pacjentek. Zaskoczony wyróżnieniem, o którym dr Chróściel dowiedział się od swoich pacjentek, w udzielonym wywiadzie wyjaśnił jak bardzo w pracy lekarza ginekologa ważna jest profilaktyka onkologiczna. Wręczenie dyplomu odbyło się w Dniu Matki w Pałacu na Wodzie w Łazienkach Królewskich w Warszawie z rąk pani Jolanty Kwaśniewskiej patronującej Narodowej Koalicji do Walki z Rakiem Piersi. Dr Maciej zawsze podkreślał, że istotą jego pracy jest „aby nie przegapić raka”, natomiast jego takt, kultura osobista sprawiały, że zazwyczaj krępująca dla kobiet wizyta nie była stresem, ale intymną rozmową z życzliwą osobą.

Tata oprócz pracy zawodowej miał liczne pasje, które realizował w wolnych chwilach, takie jak modelarstwo, podróże, fotografika i strzelectwo sportowe. Jako licencjonowany zawodnik i instruktor odnosił sukcesy w zawodach strzeleckich. Pasjonowała go również historia Polski w czasie II wojny światowej i powojenna.

Dr Mieczysław Maciej Chróściel, nasz Tata - zawsze skromny, serdeczny, z uśmiechem w oczach emanował ciepłem i spokojem. Wiele tych cech wpajał nam, swoim trzem synom, jednocześnie podkreślając, że szczerza i ciężka praca jest kluczem do sukcesu. Jako tata cieszył się ogromnie z naszych nawet najmniejszych sukcesów. Służył nam radą, był oparciem w gorszych chwilach, choć nie pamiętamy by on sam zawsze uśmiechnięty tracił hart ducha.

Ciężko pogodzić się z myślą, że naszego Taty - doktora Macieja nie ma już wśród nas. Zmarł w dniu 18 stycznia 2020 roku w wieku 65 lat. Na zawsze pozostanie w naszych sercach i naszej pamięci.

Synowie z rodziną

Wyrazy głębokiego współczucia
Panu dr. Adamowi Jaroszczykowi
z powodu śmierci

TATY

składają Koleżanki i Koledzy
z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach

Wyrazy głębokiego współczucia
Koledze Pawłowi Pabjanowi
z powodu śmierci

TATY

składają Koleżanki
z Oddziału Zakaźnego z Buska-Zdroju

Zmarł nasz Kolega

Adam Fijałkowski

*specjalista w dziedzinie protetyki stomatologicznej,
medycyny społecznej i organizacji ochrony zdrowia*

Wyrazy współczucia dla

RODZINY

składają Koleżanki i Koledzy
ze Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej

Naszej Koleżance

Małgorzacie Kasztelewicz

wyrazy głębokiego współczucia
i słowa wsparcia z powodu śmierci

MEŻA

składają Koleżanki i Koledzy
z Kliniki Neurologii w Kielcach

27 grudnia 2019 r. na cmentarzu w Wodzisławiu
pożegnaliśmy

Stanisława Śliwę

naszego Kolegę, Przyjaciela, lekarza, człowieka
oddanego ludziom, wielkiego społecznika, pasjonata
kolekcjonerstwa i fotografii. Przejęci żalem po stracie
wspaniałego Kolegi

składamy wyrazy głębokiego współczucia

ŻONIE I NAJBLIŻSZEJ RODZINIE ZMARŁEGO

Członkowie Zespołu
ds. Lekarzy Emerytów i Rencistów
Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej

27 stycznia 2020 r. odszedł od nas

Adam Fijałkowski

Kolega, Przyjaciel, działacz izb lekarskich w Lublinie
i w naszej Świętokrzyskiej Izbie Lekarskiej.

Przeżył 88 lat.

Wyrazy współczucia

ŻONIE - ELŻBIECIE, SYNOWEJ I WNUKOM

składają
Członkowie Zespołu
ds. Lekarzy Emerytów i Rencistów
Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej

PODZIĘKOWANIE

Lekarzom, pielęgniarkom, rehabilitantom Oddziału Chirurgii Naczyniowej Szpitala Specjalistycznego
Św. Łukasza w Końskich składam serdeczne podziękowania za leczenie, opiekę, troskę i pomoc
w ostatnich chwilach życia mojego małżonka Stefana Latosa.

Dziękuję za wsparcie, wyrozumiałość i współczucie dla nas, najbliższych ciężko chorego pacjenta.

Spełnienie przysięgi Hipokratesa przez wyżej wymieniony personel medyczny jest przykładem
nie tylko wyjątkowej wiedzy, ale również dobra i miłosierdzia.

*Z wyrazem szacunku
i wszystkiego najlepszego w życiu
zawodowym i osobistym
Ewa Latos*

Wyrazy głębokiego współczucia

Koledze Pawłowi Pabjanowi

z powodu śmierci

TATY

składają Koleżanki i Koledzy ze
Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej w Kielcach

Zmarła nasza Koleżanka

Lucyna Marzec

specjalista w dziedzinie stomatologii ogólnej

Wyrazy współczucia dla

RODZINY

składają Koleżanki i Koledzy
ze Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej

Zmarł nasz Kolega

Janusz Dytkowski

specjalista w dziedzinie stomatologii ogólnej i ortodoncji

Wyrazy współczucia dla

RODZINY

składają Koleżanki i Koledzy
ze Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej

Wyrazy głębokiego współczucia

dr. Stanisławowi Marzec

z powodu śmierci

ŻONY LUCYNY MARZEC

składają Koleżanki i Koledzy ze
Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej w Kielcach

Zmarła nasza Koleżanka

Zofia Małkiewicz-Dytkowska

*specjalista w dziedzinie chorób wewnętrznych
i reumatologii*

Wyrazy współczucia dla

RODZINY

składają Koleżanki i Koledzy
ze Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej

Zmarł nasz Kolega

Stanisław Śliwa

specjalista w dziedzinie stomatologii ogólnej

Wyrazy współczucia dla

RODZINY

składają Koleżanki i Koledzy
ze Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej

Zmarł nasz Kolega

Dariusz Różański

specjalista w dziedzinie stomatologii ogólnej

Wyrazy współczucia dla

RODZINY

składają Koleżanki i Koledzy
ze Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej

Wyrazy głębokiego współczucia

Dr Marii Płaza

z powodu śmierci

MĘŻA WOJCIECHA

składają Koleżanki i Koledzy
ze Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej

Zmarł nasz Kolega

Mieczysław Chróściel

specjalista w dziedzinie położnictwa i ginekologii

Wyrazy współczucia dla

RODZINY

składają Koleżanki i Koledzy
ze Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej

Wyrazy głębokiego współczucia

dr. Maciejowi Chróściel

oraz

dr. Wojciechowi Chróściel

z powodu śmierci

TATY – MIECZYŚŁAWA

składają Koleżanki i Koledzy
ze Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej w Kielcach.

Oddział Świętokrzyski Polskiego Towarzystwa Gastroenterologii Konsultant Wojewódzki w dziedzinie gastroenterologii

zapraszają

na coroczną Konferencję Naukowo-Szkoleniową

24. Kielecki Dzień Gastrologiczny

28 marca 2020 roku (sobota) godz. 10.00
w Kieleckim Centrum Biznesu al. Solidarności 34

Tematyka:

**Wyzwania współczesnej gastroenterologii
Standardy leczenia wybranych schorzeń przewodu pokarmowego.**

Program:

20 lat programu przesiewowego raka jelita grubego - prof. dr hab. Michał F. Kamiński

Postępy w endoskopii zabiegowej – dr n. med. Tomasz Marek

Leczenie chirurgiczne raka trzustki - prof. dr hab. med. Stanisław Głuszek

Choroba alkoholowa wątroby – prof. dr hab. med. Halina Cichoż-Lach

Wskazania do transplantacji wątroby – prof. dr hab. med. Joanna Raszeja-Wyszomirska

Rola wit. D 3 w chorobach przewodu pokarmowego – dr hab. n. med. Waldemar Misiorowski

Prosimy
o Twój 1%

FUNDACJA DZIECIOM
WSPÓLNOTA ZDĄŻYĆ Z POMOCĄ

Fundacja Dzieciom "Zdążyć z pomocą"
W formularzu PIT wpisz numer:
KRS : 0000037904
W rubryce Informacje uzupełniające - cel szczegółowy 1% podaj:
36222 Gil Paweł
(Środki są gromadzone na jednym z subkont dla obojga dzieci)
Dziękujemy!

Klub Seniora w Ostrowcu Świętokrzyskim

zaprasza

na spotkanie wiosenne

Kol. Kol. Emerytów i Rencistów
z terenu

Ostrowca Świętokrzyskiego i Opatowa
członków

Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej

**w dniu 20 marca 2020 r.
o godz. 16.00.**

Spotkamy się w stołówce przy
Liceum J. Chreptowicza
przy ul. Rosłońskiego.

Chętnych uprzejmie
proszę o telefoniczne zgłoszenie
pod nr tel. 41 26 512 06
– dr Wanda Korpikiewicz
(po godz. 14)

ZATRUDNIĘ LEKARZA

Przychodnia Rodzinna Raszówka w Mniowie zatrudni lekarza do pracy w POZ internista, pediatra, lekarz rodzinny.

Warunki zatrudnienia, forma umowy do uzgodnienia.

Kontakt: nzoz.raszowka@interia.pl, tel. 603959503, 41 3737073

Zatrudnię lekarza stomatologa w dziedzinie stomatologii zachowawczej i ortodoncji. Więcej szczegółów pod nr telefonu 509 74 74 75.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Chmielniku ul. Kielecka 18 zatrudni w wymiarze pełnego etatu lekarza pediatrę do pracy w podstawowej opiece zdrowotnej w Przychodni Zdrowia w Chmielniku przy ul. Kieleckiej 18.

Zainteresowanych prosimy o kontakt pod numerem telefonu 605 039 517 lub 41-354-29-44. Adres e-mail: poczta@spzozchmielnik.pl

SPZOZ w Szydłowie (50 km od Kielc) zatrudni lekarza do pracy w POZ. Forma, warunki zatrudnienia i wynagrodzenie do ustalenia. Szczegóły po kontakcie telefonicznym: 604 470 695.

NZOZ Nasza Przychodnia w Samsonowie zatrudni lekarza do pracy w POZ:

- specjalistę w dziedzinie medycyny rodzinnej / pediatrii lub internistę - pełny etat lub na godziny, forma zatrudnienia do ustalenia.

- lekarza w trakcie specjalizacji lub rozpoczynającego specjalizację z medycyny rodzinnej (aktualnie jedno wolne miejsce

specjalizacyjne).

Szczegóły po kontakcie telefonicznym: 513010216 lub e-mail: konradmroz112@gmail.com www.naszaprzychodnia.eu

SPZOZ w Stąporkowie (Świętokrzyskie) zatrudni lekarza - atrakcyjne warunki, forma zatrudnienia dowolna.

Kontakt telefoniczny po numerem 518-99-35-14 lub spzoz.staporkow@gmail.com

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Imielnie poszukuje lekarza internistę, lekarza medycyny rodzinnej. Kontrakt z NFZ. Oferujemy dowolną formę zatrudnienia (umowa o pracę kontrakt). Bardzo dobre warunki wynagrodzenia.

Praca od zaraz. Mieszkanie służbowe. Telefon kontaktowy 413851222 lub 507113427, e-mail grazyna196@onet.eu

Przychodnia Stomatologiczna DENTIS zatrudni lekarza dentystę w Busku-Zdroju. Atrakcyjne wynagrodzenia, elastyczny czas pracy (przyjęcia prywatnie oraz NFZ). Tel. 504-110-608, 608-774-260

Lekarza dentystę przyjmę do prywatnego gabinetu stomatologicznego w Starachowicach. Praca dodatkowa na kilka godzin tygodniowo.

TEL. 519-429-595 lub 691-527-211

SP ZOZ w Czersku (województwo pomorskie) zatrudni do pracy w poradni POZ lekarza ze specjalizacją w zakresie medycyna rodzinna, w trakcie specjalizacji medycyna rodzinna lub ze specjalizacją w zakresie choroby wewnętrzne bądź w trakcie specjalizacji choroby wewnętrzne lub lekarza po stażu podyplomowym

- Forma zatrudnienia dowolna, zależ-

na od potrzeb kandydata.

- Wymiar zatrudnienia – do uzgodnienia

- Atrakcyjne wynagrodzenie

- W ofercie mieszkanie w przypadku zatrudnienia powyżej 30 godzin tygodniowo. Kontakt telefoniczny pod numerem 514 459 831

Zatrudnię lekarza dentystę w bardzo dobrze prosperującym gabinecie w okolicach Kielc. Do przejęcia duża baza pacjentów prywatnych. Miła widzialna orientacja na małego pacjenta. Przyjęcia również w sedacji podtlenkiem azotu.

Kontakt: numer telefonu: 602 699 699, e-mail: 602699699@wp.pl

SPRZEDAM / WYNAJMĘ

Wynajmę gabinety lekarskie w przychodni we Włoszczowie. W przychodni w ramach kontraktu z NFZ funkcjonuje poradnia POZ i gabinety prywatne – ginekologiczny i kardiologiczny.

Tel. 604 090 983.

Wynajmę 4 pomieszczenia na gabinety lekarskie o łącznej powierzchni 70 m kw. Parter. Busko-Zdrój ul. Kusocińskiego 2A budynek MARS.

Tel. 695 150 852, 504 050 735.

RÓŻNE

Protezy elastyczne, akrylowe i aparaty ortodontyczne, także na NFZ. Pracownia protetyczna nawiąże współpracę z gabinetem stomatologicznym.

Tel. 505 109 113.

Zespół ds. Lekarzy Emerytów i Rencistów Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej

organizuje spotkanie z **Panem Doktorem Kryspinem Szprochem**, na którym będą omawiane problemy geriatryczne.

Spotkanie odbędzie się w dniu 6 maja 2020 r. o godz. 15.00.

Serdecznie zapraszamy

Przewodnicząca Zespołu ds. Lekarzy Emerytów i Rencistów
Wanda Korpikiewicz

Możesz pomóc Dawidowi przekazując 1% podatku

WYSTARCZY WPISAĆ W ZEZNANIU PODATKOWYM:

J. WNIOSK O PRZEKAZANIE 1% PODATKU NALEŻNEGO NA RZECZ ORGANIZACJI POŻYTKU PUBLICZNEGO (OPP) należy podać numer wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego (numer KRS) organizacji wybranej z wykazu prowadzonego przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz wysokość kwoty na jej rzecz.	
137. Numer KRS 0000037904	Wnieoszowana kwota Kwota z poz. 130 nie może przekroczyć 1% kwoty z poz. 126, po zaksięgowaniu do pełnych dziesiątek groszy w 2019 r.
138. kwota zł. gr	
K. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE Podatnicy, którzy wypełnili część J, w poz. 139 mogą podać cel szczegółowy 1%, a zaznaczając kwadrat w poz. 140 wyrazić zgodę na przekazanie OPP swego imienia, nazwiska i adresu wraz z informacją o kwocie z poz. 138. W poz. 141 można podać dodatkowe informacje, np. ułatwiający kontakt z podatnikiem (telefon, e-mail).	
139. Cel szczegółowy 1% 14354 Blyk Dawid	140. Wymiar zgodę ☒
141.	

PROSZĘ ZAZNACZYĆ X W RUBRYCE „Wyrażam zgodę” ▲

Komisja Stomatologiczna Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej w Kielcach

zaprasza na

I Świętokrzyską Konferencję Naukowo-Szkoleniową Lekarzy dentystów,

która odbędzie się w dniach 29-30 maja 2020 r. w Sandomierzu.

PROGRAM

29 maja 2020 r. (piątek), godz. 10.00

Powitanie uczestników – Prezes Okręgowej Rady Lekarskiej Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej.

Godz. 10.15

I. „Kompleksowa rekonstrukcja starych zębów, ocena ryzyka oraz protokół kliniczny na podstawie przypadków z własnej praktyki” – lek. dent. Maciej Ciesielski

II. „Kompozytowa odbudowa zębów w strefie estetycznej studium przypadków” – lek. dent. Maciej Ciesielski

Godz. 11.30-14.00

I. „Kompozytowa odbudowa zębów w odcinku bocznym studium przypadków” – lek. dent. Agnieszka Barańska

II. „Wybór materiałów i metody rekonstrukcji utraconych tkanek twardych zębów protokoły kliniczne oraz możliwości dzisiejszej techniki dentystycznej. Współpraca lekarz-technik” – lek. dent. Maciej Wiatrek

Godz. 14.00-15.00 – przerwa obiadowa

Godz. 15.00-16.30

I. „Wybrane aspekty współczesnej stomatologii dziecięcej” – dr n. med. Emil Korpowicz

Godz. 16.30-18.00 Warsztaty 15-osobowe (wcześniejsze zapisy 603 523 100)

Godz. 17.00-20.00 – spacer po Sandomierzu

Godz. 20.00 – kolacja koleżeńska (wcześniejsze zapisy w Restauracji Królewskiej 667 463 300)

30 maja 2020 r. (sobota)

Godz. 6.00-9.00 – śniadanie

Godz. 9.00-11.00

I. „Diagnostyka radiologiczna w leczeniu endodontycznym: tradycyjne metody i nowoczesne rozwiązania” – lek. dent. Michał Kowalik

Godz. 11.15-14.00

I. Pierwsza pomoc – lek. Stanisława Danuta Barańska

Godz. 14.00-15.00 – obiad

Godz. 15.00-16.30

I. „Prosta procedura – spektakularne efekty. Nowe rozwiązanie systemowe w odbudowach bezpośrednich oparte na technologii Spheretec” – lek. dent. Tomasz Olek.

Warsztaty 15-osobowe (zapisy 603 523 100)

Godz. 16.30-18.00

I. „TruNatomy – nowe techniki i narzędzia w minimalnej inwazyjnej procedurze opracowania kanału korzeniowego z zachowaniem integralności strukturalnej i bezpieczeństwa pacjenta” – lek. dent. Michał Kowalik

Warsztaty 15-osobowe (zapisy 603 523 100)

Zapisy na konferencję przyjmuje:

Restauracja Królewska

ul. Browarna 10 Sandomierz

Tel. 667 463 300; 691 677 770

e-mail: królewskasandomierz@gmail.com

Koszty

Nocleg + 2 obiady 160 zł

Kolacja koleżeńska 80 zł

Istnieje możliwość rezerwacji dodatkowego noclegu z wyżywieniem.

Dojazd i koszty dojazdu na konferencję we własnym zakresie.

*W imieniu Komitetu Organizacyjnego serdecznie zapraszamy
Prezes Okręgowej Rady Lekarskiej ŚIL – lek. dent. Paweł Barucha
Przewodniczący Komisji Stomatologicznej
Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej w Kielcach - lek. dent. Grzegorz Ogonowski
Z-ca Przewodniczącego Komisji Stomatologicznej ŚIL – lek. dent. Iwona Skubida*